



## Otwarcie ścieżki geoedukacyjnej *Dolina Świśliny* w Górach Świętokrzyskich

Dolina Świśliny, położona w północnej części regionu świętokrzyskiego, niedaleko Kunowa nad Kamienną, stanowi wyjątkowy obszar pod względem walorów krajobrazowych i geologicznych. Na stosunkowo krótkim, pięciokilometrowym odcinku odsłaniają się tu skały różnego wieku i różnej litologii: od dolno- i środkowodekańskich piaskowców i dolomitów, przez wczesnotriasowe piaskowce, środkowotriasowe wapienie i margle po plejstoceny lessy. Część z nich, jak piaskowce retu zwane dołskimi, była przedmiotem kilkusetletniej eksploatacji, pozostałe zaczęto wydobywać później – pod koniec XIX i w XX wieku. Ślady robót górniczych są widoczne do dziś.

To właśnie te stare kamieniołomy, zlokalizowane w wysokich brzegach doliny Świśliny, zainspirowały pracowników Państwowego Instytutu Geologicznego – Państwowego Instytutu Badawczego do utworzenia ścieżki geoedukacyjnej. Wariant podstawowy ścieżki, biegnącej przez miejscowość Doły Biskupie, ma długość 3,5 km i jest dostępny zarówno dla pieszych, jak i zmotoryzowanych. Natomiast do stanowisk w wariantcie rozszerzonym ścieżki można dojść jedynie pieszo.

Opracowanie ścieżki w formie pięciu przystanków z tablicami informacyjnymi oraz przewodnika po ścieżce (którego promocja miała miejsce w listopadzie 2021 r.), zostało zrealizowane w ramach projektu pn. *Upowszechnianie wiedzy o geologii, górnictwie i ochronie georóżnorodności i zadania o nazwie Ścieżka geoedukacyjna „Doliny Świśliny”*. Temat należy do zadań państwowej służby geologicznej, finansowanych ze środków Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej. Zarówno tablice, jak i przewodnik są opracowaniem zespołowym, powstałym przy współpracy z Zakładem Geomorfologii i Geoarcheologii Instytutu Geografii Uniwersytetu Jana Kochanowskiego w Kielcach, Instytutem Historii Nauki PAN im. Ludwika i Aleksandra Birkenmajerów w Warszawie oraz Stowarzyszeniem *Witulini nad Świśliną*.

Uroczyste otwarcie ścieżki miało miejsce w dniu 26 kwietnia br. w miejscowości Doły Biskupie, przy pierwszym przystanku ścieżki. Organizatorami wydarzenia byli: Urząd Miasta i Gminy w Kunowie, Państwowy Instytut Geologiczny – Państwowy Instytut Badawczy, Uniwersytet Jana Kochanowskiego w Kielcach oraz Stowarzyszenie *Witulini nad Świśliną* w Dołach Biskupich. Gospodarzem wydarzenia był burmistrz Miasta i Gminy Kunów mgr Lech Łodej. Spotkanie poprowadził pracownik urzędu gminy Norbert Myszkowski, który powitał przybyłych



**Ryc. 1.** Przecięcie wstęgi na pierwszym przystanku ścieżki w Dołach Biskupich, od prawej: Sylwester Salwa, Piotr Bek, Piotr Szrek, Andrzej Kryj, Lech Łodej, Jarosław Rusiecki, Agnieszka Sternicka, Paweł Przepióra, Elżbieta Miernikiewicz, Andrzej Mazur, Maria Pająk, Anna Mader, Paweł Gawron. Fot. K. Bieńko

gości. W gronie tym byli m.in. senator RP mgr Jarosław Rusiecki, poseł na Sejm RP mgr Andrzej Kryj, inspektor mgr Agnieszka Sternicka z Departamentu Nadzoru Geologicznego i Polityki Surowcowej Ministerstwa Klimatu i Środowiska, zastępca dyrektora PIG-PIB ds. badań i rozwoju dr hab. Piotr Szrek, dyrektor Oddziału Świętokrzyskiego PIG-PIB dr Sylwester Salwa wraz z pracownikami, dr Paweł Przepióra z Zakładu Geomorfologii i Geoarcheologii Instytutu Geografii Uniwersytetu Jana Kochanowskiego w Kielcach, prezes Stowarzyszenia *Witulini nad Świśliną* mgr Paweł Gawron, przedstawiciele placówek oświatowych z terenu gminy Kunów, radni gminy Kunów, członkowie lokalnych kół i organizacji, pracownicy Urzędu Miasta i Gminy Kunów oraz mieszkańcy Dołów Biskupich.

Doktor hab. Anna Mader krótko omówiła cele, jakie przyświecały utworzeniu ścieżki i dokonano przecięcia wstęgi (ryc. 1). Następnie głos zabierali goście: senator Jarosław Rusiecki, poseł Andrzej Kryj, mgr Agnieszka Sternicka, dr hab. Piotr Szrek, dr Sylwester Salwa i inni. Byli zgodni, że powstanie ścieżki geoedukacyjnej przyczyni się do promocji tego malowniczego i atrakcyjnego pod względem turystycznym obszaru.

Na zakończenie uroczystości burmistrz Lech Łodej wyraził nadzieję na dalszą współpracę z PIG-PIB, podziękował gościom za przybycie i zaprosił na poczęstunek do siedziby Urzędu Gminy w Kunowie. Zdjęcia wybranych przystanków ścieżki oraz fragmentów odsłoneń (ryc. 2–5) znajdują się na str. 360.

*Anna Fijałkowska-Mader, Karolina Bieńko  
Państwowy Instytut Geologiczny  
– Państwowy Instytut Badawczy*

Otwarcie ścieżki geodukacyjnej *Dolina Świśliny* w Górach Świętokrzyskich – patrz str. 424  
Opening of the geodukational trail *Dolina Świśliny* in the Holy Cross Mountains – see pp. 424



**Ryc. 2.** Drugi przystanek ścieżki: Kamieniołom dolomitów Doły Opacie w miejscowości Doły Biskupie. Na zdjęciu są widoczne północna i częściowo wschodnia ściana kamieniołomu, z którego pozyskiwano środkowodewońskie dolomity i podrzędnie margle formacji wojciechowickiej. Fot. A. Fijałkowska-Mader

**Fig. 2.** The second stop of the geodukational trail: Doły Opacie dolomite quarry in Doły Biskupie. The picture shows the northern and partly eastern walls of the quarry built of the Middle Devonian dolomites and subordinate marls of the Wojciechowice Formation. Photo by A. Fijałkowska-Mader



**Ryc. 3.** Fałd leżący w obrębie margli formacji wojciechowickiej w północnej ścianie kamieniołomu. Fot. A. Fijałkowska-Mader

**Fig. 3.** Recumbent fold within the marls of the Wojciechowice Formation in the northern wall of the quarry. Photo by A. Fijałkowska-Mader



**Ryc. 4.** Granica między dolomitami formacji wojciechowickiej i dolnotriasowymi piaskowcami i mułwami formacji z Jaworznej we wschodniej ścianie kamieniołomu. Fot. P. Derkowski

**Fig. 4.** Boundary between dolomites of the Wojciechowice Formation and Lower Triassic sandstones and mudstones of the Jaworzna Formation in the eastern wall of the quarry. Photo by P. Derkowski



**Ryc. 5.** Piąty przystanek ścieżki: Lessy i muły antropogeniczne w Dołach Biskupich. Odsłonięcie lessów młodszych z okresu zlodowaceń północnopolskich we wschodnim brzegu Świśliny. Fot. P. Derkowski

**Fig. 5.** The fifth stop of the trail: Loess and anthropogenic muds in Doły Biskupie. Outcrop of the younger loess of the North Polish glaciations in the eastern side of the Świślina River. Photo by P. Derkowski